VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Vuoden 2023 talousarvioesitys

19.9.2022

Budjettitalouden tulot 72,5 mrd. euroa
Budjettitalouden menot 80,5 mrd. euroa
Budjettitalouden tasapaino -8,0 mrd. euroa

Talouden näkymistä

- Vuonna 2022 BKT:n kasvu yltää 1,7 prosenttiin hyvän alkuvuoden siivittämänä.
- Talouskasvun ennustetaan hidastuvan loppuvuonna 2022 ja jäävän alkuvuonna 2023 hitaammaksi kuin vielä kesällä ennakoitiin.
- Vuonna 2023 BKT:n ennakoidaan kasvavan 0,5 %.
- Inflaatio on korkeimmillaan v. 2022 ja hidastuu keskimäärin 3,2 prosenttiin v. 2023.
- Vaikka inflaatio hidastuu v. 2023, heikentää se edelleen kotitalouksien ostovoiman kasvua ja yksityisen kulutuksen kasvunäkymät pysyvät heikkoina.

Kansantalouden kehitys

	2020	2021*	2022**	2023**
BKT:n arvo, mrd. euroa	238,0	251,4	268,9	278,6
BKT, määrän muutos, %	-2,2	3,0	1,7	0,5
Työttömyysaste, %	7,7	7,7	6,6	6,7
Työllisyysaste, %	70,7	72,3	73,9	73,8
Kuluttajahintaindeksi, muutos-%	0,3	2,2	6,5	3,2
Pitkä korko, 10 v, %	-0,2	-0,1	1,4	1,8

Julkisen talouden näkymistä

- Julkisen talouden alijäämä pienenee vielä v. 2022 nopean nimelliskasvun ja työllisyyden kasvun tukemana.
- Vuodesta 2023 lähtien alijäämä alkaa kasvaa. Nähtävissä oleva vaimea talouskasvu ei riitä korjaamaan julkisen talouden epätasapainoa ja alijäämä pysyy mittavana lähitulevaisuudessa.
- Pidemmällä aikavälillä julkisen talouden menot ja tulot ovat rakenteellisesti epätasapainossa mm. väestön ikääntymisen johdosta, eikä julkinen talous siksi ole kestävällä pohjalla.
- Arvio kestävyysvajeesta on noin 9 mrd. euroa vuoden 2026 tasolla.

Taulukko:
1) VM:n kansantalousosaston arvio valtion velasta eroaa budjetoidun perusteella arvioidusta.

Julkisen talouden keskeisiä tunnuslukuja kansantalouden tilinpidon mukaan

% BKT:sta	2020	2021*	2022**	2023**
Verot ja sosiaaliturvamaksut	41,8	42,9	42,4	41,9
Julkisyhteisöjen menot	57,2	55,5	53,9	54,7
Julkisyhteisöjen nettoluotonanto	-5,5	-2,7	-1,4	-2,2
— Valtionhallinto	-5,5	-3,3	-2,3	-3,0
— Paikallishallinto	0,0	-0,2	-0,4	-0,4
— Hyvinvointialueet				-0,2
— Työeläkelaitokset	0,1	0,8	1,4	1,3
— Muut sosiaaliturvarahastot	-0,1	-0,1	-0,1	0,1
Perusjäämä	-4,8	-2,2	-0,8	-1,5
Rakenteellinen jäämä	-3,8	-2,0	-1,0	-1,5
Julkisyhteisöjen bruttovelka	74,8	72,3	71,2	72,7
Valtionvelka[1)]	52,5	51,2	50,8	52,0

Julkisyhteisöjen rahoitusasema

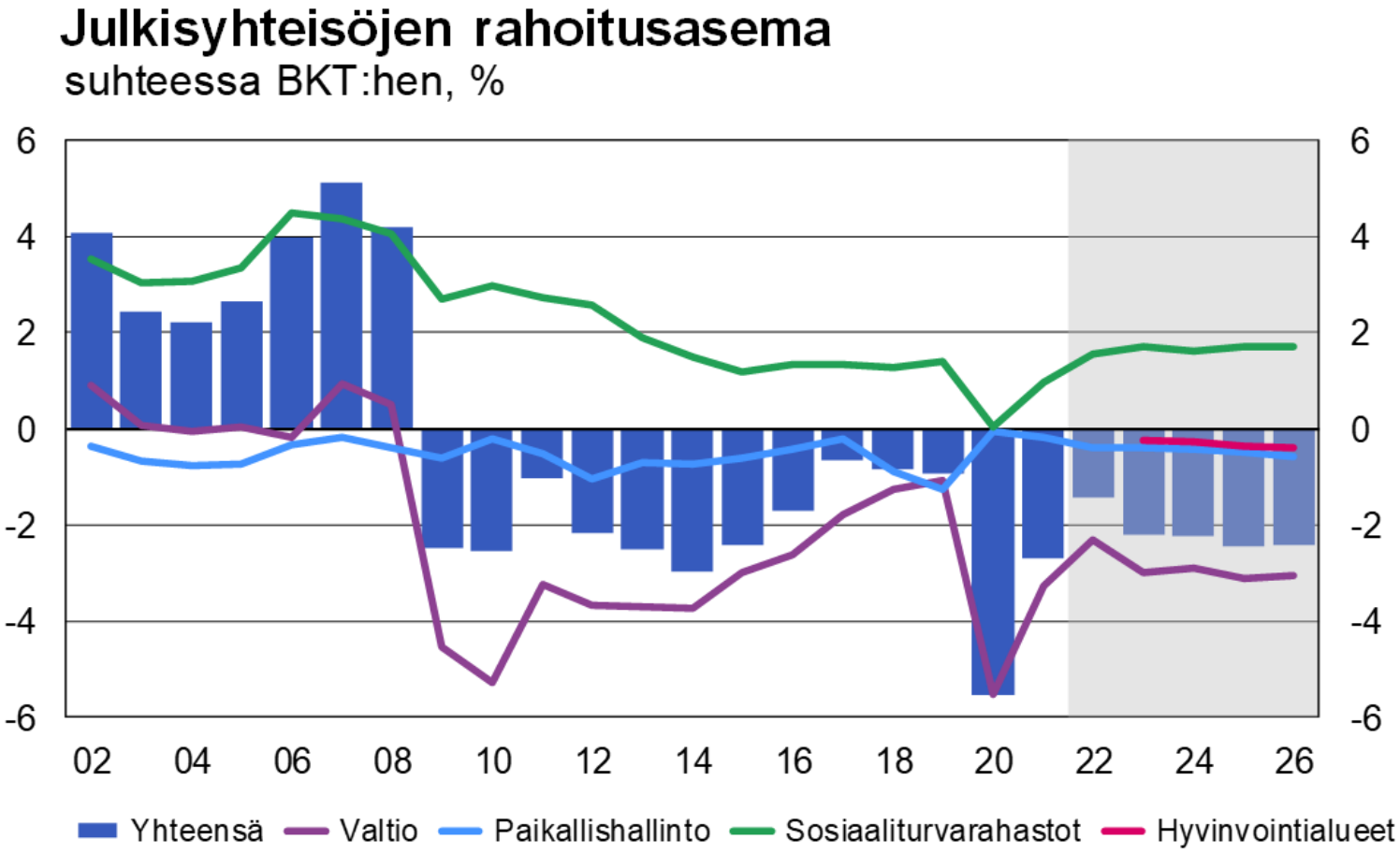

Lähde: Tilastokeskus, VM

VM34098

Finanssipolitiikan linja vuonna 2023

- Pääministeri Marinin hallitus toteuttaa aktiivista ja vastuullista finanssipolitiikkaa, joka mitoitetaan suhdannetilanteen edellyttämällä tavalla.
- Finanssipolitiikka oli koronapandemian aiheuttamassa taantumassa voimakkaasti elvyttävää.
- Koronakriisistä toipumisen jälkeen maailmantalouden näkymät ovat synkentyneet Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan, nopean inflaation sekä energiakriisin takia. Keväällä 2022 otettiin käyttöön kehyksen poikkeuslauseke, joka kattaa mm. tilanteeseen välittömästi liittyvät maanpuolustuksen, rajaturvallisuuden, kyberturvallisuuden ja huoltovarmuuden välttämättömät menolisäykset.
- Talousarvioesitys sisältää vuoteen 2023 kohdistuen toimia, joilla tuetaan kansalaisten ostovoimaa kuluttajahintojen poikkeuksellisen nopean nousun vuoksi sekä toimia, joilla pyritään lieventämään sähkön korkean hinnan vaikutuksia.
- Rakenteellisella jäämällä arvioituna hallituksen finanssipolitiikan viritys on lievästi elvyttävää v. 2023.

Talousarvioesityksen keskeiset kokonaisuudet ja määrärahat

Toimet ostovoiman tukemiseksi poikkeuksellisen inflaation oloissa

- Talousarvioesitys sisältää useita toimenpiteitä, joilla tuettaisiin kansalaisten ostovoimaa kuluttajahintojen poikkeuksellisen nopean nousun vuoksi.
- Varhaiskasvatusmaksuja ehdotetaan alennettavaksi pysyvästi 70 milj. eurolla. Lisäksi yksityisen hoidon tuen hoitolisään ehdotetaan 100 euron korotusta. Molempien toimien vaikutukset kunnille kompensoitaisiin yhteisöveron jako-osuuden kautta.
- Työttömyysturvan lapsikorotukseen ehdotetaan 20 prosentin sekä toimeentulotuen alle 18-vuotiaiden lasten perusosaan 10 prosentin korotusta vuoden 2023 ajaksi. Opintorahan huoltajakorotukseen ehdotetaan 10 euron ja lapsilisän yksinhuoltajakorotukseen 5 euron nostoa kuukaudessa vuoden 2023 ajaksi. Edellä mainittuihin toimenpiteisiin varataan yhteensä n. 49 milj. euroa.
- Ehdotuksen mukaan lääkekattoon ei v. 2023 tehdä indeksikorotusta, mikä lisää valtion menoja n. 8,7 milj. eurolla.
- Henkilökuljetusten arvonlisävero ehdotetaan laskettavaksi nollaan tammi—huhtikuulle 2023. Tämä vähentäisi valtion arvonlisäverotuottoja arviolta 52 milj. eurolla.
- Budjettiriihen pöytäkirjamerkintöjen mukaan hallitus sisällyttää syksyn lisätalousarvioon rahoituksen ylimääräisen lapsilisäkuukauden maksamiseksi.

Toimet sähkön korkean hinnan vaikutusten lievittämiseksi

- Sähkön korkean hinnan vaikutusten lieventämiseksi sähkön arvonlisäverokantaa alennettaisiin 10 prosenttiin joulu—huhtikuulta. Tämä vähentäisi valtion arvonlisäverotuottoja arviolta 209 milj. euroa.
- Tuloverotuksessa otettaisiin käyttöön kotitalousvähennykseen liitettävä määräaikainen sähkövähennys. Tämän toimen vaikutus verotuottoon (kaikki veronsaajat) on arviolta 300 milj. euroa.
- Myös yleisen asumistuen lämmitysnormiin sekä omakotitaloasujien hoitonormiin ehdotetaan muutoksia. Eläkkeensaajan asumistuen lämmitysnormia korotetaan 1.1.2023 alkaen nykysääntelyn mukaisesti. Energianhinnan nousun vuoksi arvio korotustarpeesta on 57 %. Vastaavalla prosentilla korotetaan yleisen asumistuen lämmitysnormia ja omakotitalon hoitonormia 1.1.2023 alkaen. Arvio lisäkustannuksista vuodelle 2023 on yhteensä n. 6,3 milj. euroa.

Osaavan työvoiman saatavuutta ja työllisyyttä tukevat toimet

- Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden varmistamiseksi ehdotetaan useita eri toimia. Sosiaali- ja terveysministeriön johdolla työskentelevän poikkihallinnollisen työryhmän työhön ja sen ehdottamiin toimenpiteisiin ehdotetaan yhteensä 2 milj. euroa.
- Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen (Jotpa) rahoittamiin hoiva-avustajakoulutuksiin ehdotetaan n. 10,8 milj. euron lisäystä. Määrärahalla on tarkoitus kouluttaa 1 500 uutta hoiva-avustajaa vuosina 2023—2025. Valtionosuusrahoitteiseen työvoimakoulutukseen ehdotetaan 7,8 milj. euron lisäystä, jonka avulla on tarkoitus kouluttaa 1 000 uutta hoiva-avustajaa vuosina 2023—2025.
- Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen toimintamenoihin ehdotetaan myös 5,5 milj. euron lisäystä ukrainalaisille kohdennettaviin koulutuksiin.
- Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoihin liittyviin harjoittelukorvauksiin ehdotetaan 12 milj. euroa. Jatkossa harjoittelukorvaukset maksettaisiin valtion varoista laskennallisin perustein harjoittelun järjestäjille, kun aiemmin maksajina ovat olleet ammattikorkeakoulut.
- Hallitus on jo aiemmin päättänyt työllisyystoimista, jotka vahvistavat julkista taloutta arviolta 110 milj. eurolla. Em. kokonaisuuteen liittyy mm. opiskelijan omien tulorajojen korottaminen 50 prosentilla pysyvästi 1.1.2023 lukien sekä 100 prosentin palkkatuen käytön rajoittaminen suurimpien taloudellista toimintaa harjoittavien yhteisöjen osalta 1.1.2023 lukien.

Turvallisuuspoliittisen poikkeuslausekkeen määrärahavaikutukset v. 2022–2026

Milj. euroa	2022	2023	2024	2025	2026
Kyberturvallisuus	38	59	56	50	40
Rajaturvallisuus ja maanpuolustus	689	999	585	506	417
Maahanmuuttokokonaisuus*	586	791	900	432	316
Huoltovarmuus, energiaomavaraisuus & vihreä siirtymä	167	231	150	124	49
Huoltovarmuus	293	10	0	0	0
Energiahintojen nousun kompensointi	169	15	0	0	0
Ukrainaan annettu apu	83	20	0	0	0
Muut menot	8	0	0	0	0
YHTEENSÄ (v. 2022-2026 yht. 7,8 mrd. euroa)	**2 035**	**2 125**	**1 691**	**1 111**	**821**

Vuosi 2023: Vaalikauden kehystä korotetaan poikkeuslausekkeesta johtuen 2 048 milj. eurolla (ei 2 125 milj. eurolla), sillä pieni osa maahanmuuttokokonaisuuden (etuus)menoista on jo lähtökohtaisesti kehyksen ulkopuolisia menoja.
* Tilapäistä suojelua saavia koskevat kotoutumiskorvaukset on tässä huomioitu myös vuosissa 2024 ja 2025 (eivät vielä sisälly JTS:ään).

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan tukeminen

- Suomen tavoitteena on nostaa tutkimus- ja kehittämismenot 4 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuoteen 2030 mennessä.
- Valtion T&K-toiminnan rahoituksen kokonaissummaksi arvioidaan 2,4 mrd. euroa v. 2023.
- Talousarvioesitykseen sisältyy mm.10 milj. euron valtuus EuroHPC-vastinrahoitukseen, 60 milj. euron valtuus Business Finlandin veturiyritysrahoitukseen, 12 milj. euroa ravinnekierrätykseen liittyviin T&K-hankkeisiin, alueelliseen T&K-toimintaan 10 milj. euron valtuus, 5 milj. euroa ammattikorkeakoulujen T&K-toiminnan vahvistamiseen ja 7,5 milj. euroa CSC:n tutkimusinfran rahoitukseen. Luonnonvarakeskuksen tutkimusrahoitusta vahvistetaan 1,5 milj. eurolla ja Suomen ympäristökeskuksen 1 milj. eurolla.
- Osana T&K-rahoituksen kokonaisuutta v. 2023 otetaan käyttöön lisävähennykseen perustuva T&K-verokannustin.

Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelma

- Kestävän kasvun ministerityöryhmä päätti kokouksessaan 22.6.2022 suunnitelman päivityksestä siten, että suunnitelma vastaa Suomen päivitettyä saantoa 1,823 mrd. euroa
- Yhteensä investointien rahoitusta alennettiin noin 273 milj. eurolla.
- Vihreän siirtymän osuus säilyi yli 50 prosentissa.
- Elpymis- ja palautumissuunnitelman avustukset ajoittuvat etenkin vuosille 2022 ja 2023.
- Talousarvioesitykseen sisältyy 574 milj. euroa elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyviä menoja. Summassa on huomioitu ministerityöryhmän tekemät linjaukset avustusten vähenemisestä.
- Tuloarvio EU:lta saatavien maksatusten osalta on 391 milj. euroa v. 2023.

Budjettitalouden menot (1/2)

- Talousarvioesityksen määrärahoiksi ehdotetaan 80,5 mrd. euroa, mikä on 15,6 mrd. euroa enemmän kuin vuoden 2022 varsinaisessa talousarviossa.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen seurauksena budjettitalouden menojen taso nousee koko vuoden tasolla n. 14 mrd. eurolla. Hyvinvointialueiden vuoden 2023 yhteensä 22,5 mrd. euron rahoituksesta 1,9 mrd. euroa maksetaan jo joulukuussa 2022.
- Vuoden 2022 varsinaisessa talousarviossa ei ollut vielä mukana Venäjän Ukrainassa aloittaman hyökkäyssodan vuoksi päätettyjä toimia. Näiden toimien kokoluokka on n. 2 mrd. euroa sekä v. 2022 että v. 2023.
- Kun otetaan huomioon edellä mainitut tekijät, menojen kasvu v. 2023 on n. 2,5 mrd. euroa vuoden 2022 varsinaiseen talousarvioon nähden.

Budjettitalouden menot (2/2)

- Vuoden 2023 menotasoa nostavat mm. laki- ja sopimusperusteiset indeksikorotukset.
  - 2,4 mrd. euroa hyvinvointialueiden indeksikorotus mukaan lukien
  - 1,6 mrd. euroa hyvinvointialueiden indeksikorotus pois lukien
- Lisäksi valtionvelan korkomenojen arvioidaan kasvavan vuoden 2022 varsinaiseen talousarvioon nähden n. 1 mrd. eurolla yleisen korkotason kasvun myötä.
- Toisaalta budjettitalouden menot vähenevät v. 2023 mm. koska koronapandemiaan liittyvät menot pienenevät ja monet hallituksen päättämät määräaikaiset menolisäykset (mm. tulevaisuusinvestoinnit) päättyvät.
- Hintatason muutos ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen aiheuttama rakenteellinen muutos huomioiden hallinnonalojen määrärahat kasvavat noin ½ prosenttia vuoden 2022 varsinaiseen talousarvioon verrattuna.

Hallituksen päätösperäiset toimet ja pysyvä vaikutus seuraavalle vaalikaudelle

Pysyvien meno-/säästöpäätösten (ns. kori 1 + muut) nettovaikutus on noin 2,2 mrd. euroa vuoden 2024 tasolla.

Päätösperäiset, 4.4.2019 JTS:n jälkeen tehdyt määrärahojen lisäykset ja vähennykset, milj. euroa
(kuvio sisältää myös elpymis- ja palautumissuunnitelman määrärahat)

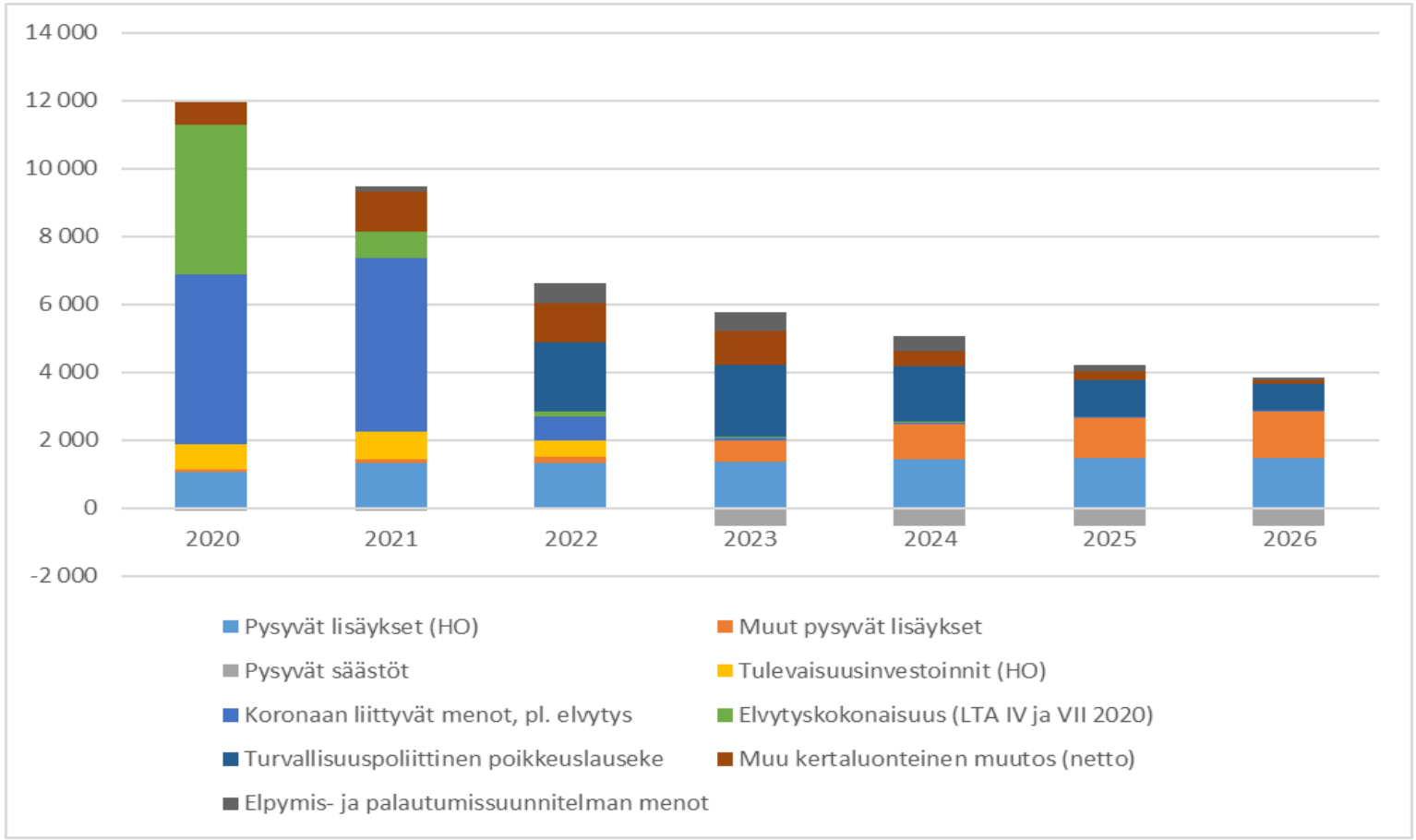

Tuloarviot, budjettitalouden alijäämä ja velka sekä menokehys

Budjettitalouden tulot

- Vuonna 2023 valtion verotulot kasvavat sote-uudistuksen vuoksi n. 33 % v. 2022 varsinaiseen talousarvioon verrattuna ja ovat 64,5 mrd. euroa.
- Verotulojen ennakoidaan olevan 0,7 mrd. euroa suuremmat kuin keväällä (JTS).
  - Arvonlisävero +0,3 mrd. euroa, yhteisövero +0,4 mrd. euroa ja ansio- ja pääomatulovero +0,1 mrd. euroa.
  - Kasvu selittyy pitkälti ennustepäivityksellä eli arviot voivat korjaantua alaspäin, mikäli talouskuva heikkenee.
- Muut tekijät kuin sote-uudistukseen liittyvät ansiotulovero- ja yhteisöveron siirrot kunnilta valtiolle vähentävät valtion verotuloja nettomääräisesti n. 1,7 mrd. eurolla v. 2023
  - Näistä verotuloja lisääviä perustemuutoksia on yhteensä n. 0,1 mrd. euroa
  - ja verotuloja vähentäviä perustemuutoksia n. 1,7 mrd. euroa, josta ansiotuloverotuksen indeksitarkistus 0,6 mrd. euroa.
- Sekalaisia tuloja valtiolle kertyy arviolta 6,5 mrd. euroa v. 2023 ja arvio on pysynyt likimain ennallaan JTS:ssä arvioituun verrattuna.
- Muiden tulojen osalta keskeinen oletus on, että osakemyyntituloja ei kertyisi v. 2023 ja osinkotuloja kertyisi n. miljardi euroa. Osakkeiden myyntituloarviota on laskettu 400 milj. eurolla kevääseen verrattuna.

Vuoden 2023 keventävät veroperustemuutokset - vaikutukset valtion budjettitalouteen

	Kassavaikutus 2023, milj. €	Vuositason vaikutus, milj. €
Ansiotuloverotuksen indeksitarkistus	-584	-637
Ansiotuloverotuksen sote-veronkevennys	-338	-369
Ikään perustuva työtulovähennyksen portaittainen korotus	-67	-73
Määräaikainen sähkövähennys	-225	-264
Perhevapaalta palaavien työmatkavähennyksen omavastuun alentaminen	-2	-2,5
Matkakuluvähennyksen korotuksen jatkaminen	-16	-17
Tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennys	-40	-80
Kuntien yhteisövero-osuuden korottaminen	-90	-100
Sähkön alv-alennus joulu-huhtikuulta	-209	-209
Henkilökuljetusten alv-alennus tammi-huhtikuulta	-52	-52
Väylämaksun puolituksen jatko	-36	-36

Vuoden 2023 kiristävät veroperustemuutokset - vaikutukset valtion budjettitalouteen

	Kassavaikutus 2023, milj. €	Vuositason vaikutus, milj. €
Valtionverotuksen invalidivähennyksen poistuminen	10	11
Sote-uudistuksen vaikutus valtion ansiotuloveron tuottoon	12 432	13 562
Asuntolainan korkovähennyksen poistuminen	11	12
Välillisistä kiinteistösijoituksista saatavien voittojen verotus	3	3
Peitellyn osingon verottaminen sataprosenttisesti ansiotulona	0	2
Taloudellisen työnantajan käsitteen käyttöönotto	2	2
Luonnollisten henkilöiden arvonnousuvero	0	3,5
Sote-uudistuksen vaikutus valtion yhteisöveron tuottoon	763	909
Tupakkaveron korotus	13	59
Parafiinisen dieselin verotuen pienentäminen	33	40
Arpajaisveron määräaikaisen alennuksen jatko	16	19
Täyssähköautojen ajoneuvoveron korotus	1	2
Jäteveron korotus	1	2
Lämmitysbiokaasun verotuen pienentäminen	1	1

Budjettitalouden alijäämä oli julkisen talouden suunnitelmassa 7,5 mrd. euroa ja talousarvioesityksessä 8,0 mrd. euroa

mrd. euroa (+ = tasapainoa parantava, - = tasapainoa heikentävä)	**2023**
Tasapainoarvio, julkisen talouden suunnitelma 2023-2026	-7,5
Menoarvion tarkentuminen	**-0,9**
Hyvinvointialueiden rahoituksen "lisäaikaistus" vuodelle 2022	1,0
Indeksitarkistusten (mm. lakisääteiset etuudet) tarkentuminen uuden ennusteen myötä	-0,8
Valtionvelan korkomenot	-0,4
Budjettiriihen menopäätökset (päätösperäiset ja muut; netto)	-0,4
HX-hankkeeseen liittyvät valuuttakurssimenot	-0,3
Muu menojen muutos (netto)	0,0
Tuloarvion tarkentuminen	**0,3**
Uudet veroperustemuutokset (netto)	-0,6
Korko-, osinko- ja osakemyyntitulojen arvioiden muutos	-0,4
Sekalaisia tuloja koskevan arvion muutos	0,0
Muut tuloarvioon vaikuttaneet tekijät (ml. kertymätiedot ja uusi suhdanne-ennuste)	1,3
Muutos yhteensä	**-0,6**
Tasapainoarvio, talousarvioesitys	-8,0

Budjettitalouden tasapaino

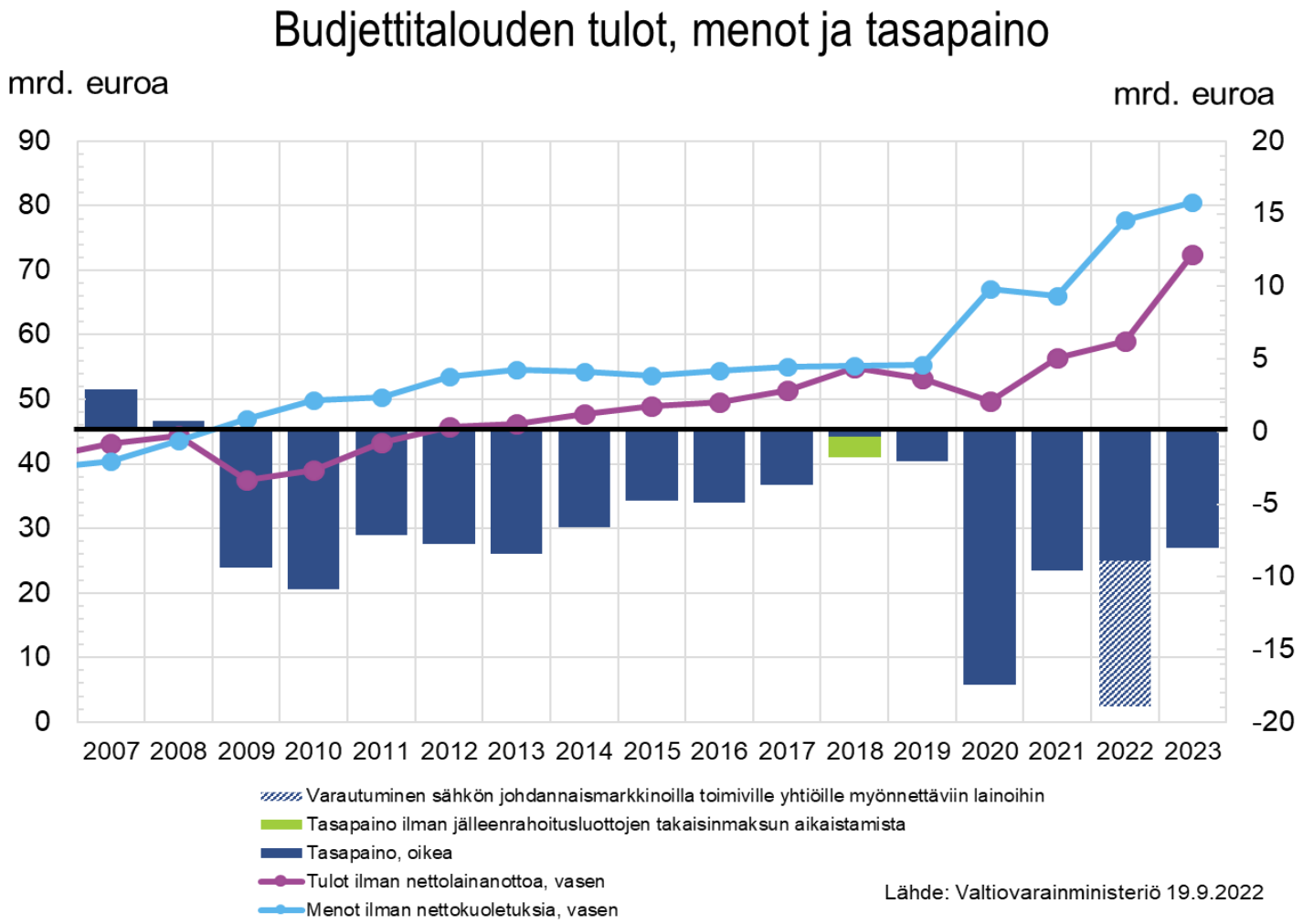

Tasapaino:

2019 (TP): -2,0 mrd. euroa

2020 (TP): -17,4 mrd. euroa

2021 (TP): -9,6 mrd. euroa

2022 (LTA III): -18,9 mrd. euroa

2023 (TAE): -8,0 mrd. euroa

Talousarvion mukaisen valtionvelan arvioidaan olevan vuoden 2023 lopussa n. 156 mrd. euroa, mikä on n. 56 % suhteessa BKT:hen. LTA III 2022 myötä velka-arvio on kohonnut 10 mrd. eurolla merkittäviin lainanmyöntötarpeisiin varautumisen vuoksi.

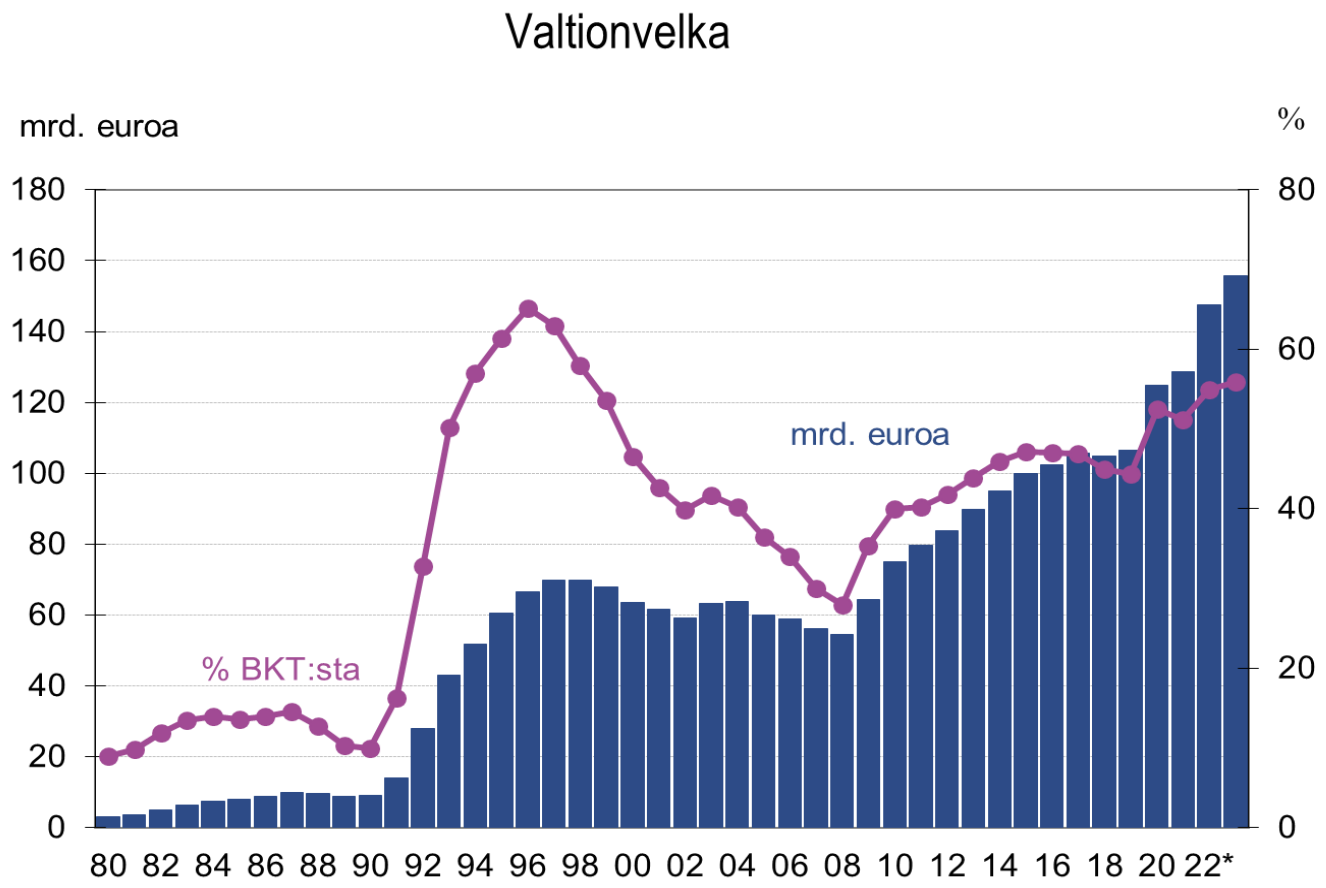

Lähde: Valtiovarainministeriö 19.9.2022

Valtiontalouden menokehys

- Vuoden 2023 jakamaton varaus on hallituksen esityksen jälkeen 383 milj. euroa. Lisäksi vuodelle 2023 on varattu 100 milj. euroa lisätalousarvioita varten.
- Koronaan liittyvät välittömät ns. terveysturvallisuuden kustannukset (kuten testauksen sekä rokottamisen menot) katetaan kehyksen ulkopuolisina menoina vielä v. 2023.

Hyvinvointialueet, kuntatalous ja poimintoja talousarvioesityksestä

Hyvinvointialueet

- Hyvinvointialueiden yleiskatteinen valtionrahoitus on yhteensä n. 22,5 mrd. euroa v. 2023.
- Em. rahoituksesta maksetaan joulukuussa 2022 n. 1,9 mrd. euroa, kun huomioidaan LTA2 2022 ajoitusmuutos.
- Hyvinvointialueiden rahoituksen indeksikorotus v. 2023 on 3,52 % ja sen vaikutus hyvinvointialueiden rahoitukseen on 756 milj. euroa.
    - Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen kasvuun liittyen määrärahaa lisätään n. 253 milj. euroa.
    - Vuonna 2023 uudistukset kasvattavat hyvinvointialueiden rahoitusta vuoteen 2022 verrattuna nettona n. 275 milj. eurolla.
- Muutos- ja valmistelukustannuksiin liittyvät määrärahat v. 2023 ovat yhteensä n. 17 milj. euroa, josta 4,2 milj. kohdistuu hyvinvointialueiden ICT-muutoskustannuksiin.
- Hyvinvointialueilla on oikeus tarkemmin määritellyin perustein lisärahoitukseen perusoikeuksien toteutumisen turvaamiseksi. Lisärahoitukseen varattaisiin 1 milj. euron arviomääräraha.
- Erityisesti niillä hyvinvointialueilla, joilla pula sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöstä on kriittisin, kustannuksiin liittyy v. 2023 ylimääräisiä nousupaineita, joita tehtävien laajennukset pahentavat.

Kuntatalous

- Vuonna 2023 kuntatalous vahvistuu väliaikaisesti, kun sote-tehtävien kustannukset poistuvat, mutta kunnille kertyy veroja vielä aiemmilta verovuosilta sote-uudistusta edeltäneillä korkeammilla veroprosenteilla ja jako-osuuksilla.
  - Pidemmällä aikavälillä kuntataloudessa on kuitenkin tulojen ja menojen rakenteellinen epätasapaino.
- Kuntien valtionavut ovat n. 5,4 mrd. euroa v. 2023, josta laskennalliset valtionosuudet n. 4,0 mrd. euroa, verotulomenetysten kompensaatio n. 0,9 mrd. euroa ja muut valtionavut n. 0,5 mrd. euroa.
  - Sote-uudistuksen seurauksena kuntien valtionapuja siirretään hyvinvointialueille yhteensä noin 7,8 mrd. euroa
- Peruspalvelujen valtionosuus on n. 2,7 mrd. euroa ja indeksikorotus (3,8 %) lisää valtionosuutta 89 milj. euroa. OKM:n hallinnonalan valtionosuudet kunnille n. 1,3 mrd. euroa, indeksikorotus 54 milj. euroa.
- TAE sisältää vain vähän uusia tehtäviä tai velvoitteita kunnille. Hallituksen aiemmin päättämien uudistusten valmistelu sekä toimeenpano jatkuu, ja lisäksi joihinkin tehtäviin kohdistuu tarvearvioiden tarkentumista. Ukrainasta sotaa pakenevien palveluiden järjestämiseen osoitetaan avustuksia kunnille.
- Valtion toimenpiteiden nettovaikutus kuntatalouteen verrattuna v. 2022 talousarvioon on lähellä neutraalia.

Poimintoja talousarvioesityksestä

- Kansainväliseen kehitysyhteistyöhön ehdotetaan yhteensä 1,2 mrd. euroa. Kehitysyhteistyömäärärahojen arvioidaan olevan v. 2023 n. 0,42 % suhteessa bruttokansantuloon. Varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ehdotetaan myönnettäväksi 713 milj. euroa ja 397 milj. euron sitoumusvaltuuksia, joista aiheutuvat menot ajoittuvat vuoden 2023 jälkeisille vuosille.
- Oikeusministeriön hallinnonalalla hallitusohjelman toteuttamiseksi ehdotetaan seksuaalirikoslainsäädännön uudistukseen n. 1,9 milj. euroa, lähestymiskiellon tehostamiseen n. 0,5 milj. euroa ja lapsiin kohdistuvien rikosten kiireelliseen käsittelyyn n. 0,6 milj. euroa.
- Oikeudenhoidon turvaamiseen ehdotetaan 12 milj. euron lisäystä jakautuen oikeusministeriön hallinnonalan viranomaisille.

Poimintoja talousarvioesityksestä

- Poliisin toiminnan tason säilyminen vähintään vuoden 2022 tasolla turvataan. Poliisin määräraha nostetaan 854,3 milj. euroon vuodelle 2023, mikä on 30,9 milj. euroa enemmän kuin mitä vuodelle 2022 on budjetoitu.
- Monitoimihävittäjien hankintaa varten ehdotetaan määrärahoja 1,4 mrd. euroa, josta n. 1,0 mrd. euroa on HX 2021 -tilausvaltuuden vuoden 2023 suunniteltua maksuosuutta, 99,6 milj. euroa ennakollista kustannustasotarkistusta varautumisena tuleviin indeksimenoihin, 18,7 milj. euroa ostovoimatarkistusta sekä 271,2 milj. euroa varautumista HX-hankkeen mahdollisiin valuuttakurssitappioihin.
- Verohallinnon ja Tullin toimintamenoihin ehdotetaan yhteensä 624 milj. euroa. Menoihin sisältyy 35 milj. euroa kansallisen tulorekisterin toimintamenoja ja positiivisen luottotietorekisterin rakentamisen menoja. Tullin toimintamenoihin sisältyy myös 14 milj. euroa tulliselvitysjärjestelmän kokonaisuudistukseen ja 4 milj. euroa toiminnan tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden turvaamiseen.

Poimintoja talousarvioesityksestä

- Oppivelvollisuuden laajentamisen ja maksuttoman toisen asteen toimeenpanoa jatketaan. Uudistukseen ehdotetaan kohdistettavan aiempien päätösten mukaisesti 102 milj. euroa v. 2023. Ammatillisen koulutuksen rahoituspohjan vahvistamiseen ehdotetaan 50 milj. euron pysyvää rahoitusta vuodesta 2023 lukien.
- Turun tuomiokirkon peruskorjaukseen ehdotetaan 4 milj. euroa. Arkkitehtuuri- ja designmuseon hankevalmisteluun, suunnitteluun sekä toiminnan valmisteluun ja käynnistämiseen ehdotetaan 0,6 milj. euroa sekä Suomen arkkitehtuuri- ja designmuseosäätiön pääomitukseen 2 milj. euroa.
- Vuonna 2023 käynnistyy EU:n yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) toteuttamiseen liittyvän Suomen CAP-suunnitelman 2023—2027 toimeenpano. Maaseudun kehittämisen määrärahat vähenevät 31,6 milj. eurolla 443,5 milj. euroon. Muutos johtuu pääosin tuki- ja korvausjärjestelmien määrärahojen muutoksista tukiohjelmakausien vaihteessa. Maa- ja elintarviketalouden määrärahat vähenevät 34,1 milj. eurolla 1,79 mrd. euroon edellisen vuoden varsinaiseen talousarvioon verrattuna, mikä sekin johtuu pääosin tukiohjelmien rahoituksen ajoitukseen ja tukiohjelmakausien vaihteeseen liittyvistä muutoksista.

Poimintoja talousarvioesityksestä

- Kustannustason nousun välittömien vaikutusten kompensoimiseksi perusväylänpidolle ehdotetaan 50 milj. euroa lisärahoitusta. Keväällä julkisen talouden suunnitelmassa sovittu 15 milj. euron leikkaus perusväylänpitoon on myös peruttu. Karjalan radan parantamishankkeeseen ehdotetaan 31,1 milj. euroa.
- Osana Helsingin kaupungin ja valtion välistä maankäytön asumisen ja liikenteen sopimusta ehdotetaan 105 milj. euron valtuutta hankkeelle Vihdintien pikaraitiotien rakentaminen. Uutena hankkeena aloitetaan mt 8155 Poikkimaantie (valtuus 30 milj. euroa) ehdollisena Stora Enso Oyj:n suurinvestointipäätökselle.
- Työllisyyden kuntakokeilujen jatkamisesta vuosina 2023—2024 aiheutuviin menoihin ehdotetaan TE-toimistojen toimintamenoihin siirrettävän 2,1 milj. euroa. Lisäksi ONNI-toiminnan vakinaistamiseen ehdotetaan kohdennettavan 2,5 milj. euroa.
- Maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapisteiden sekä kuntien moniammatillisen osaamiskeskustoiminnan rahoitusta jatketaan yhteensä 3,5 milj. eurolla.

Poimintoja talousarvioesityksestä

- Perhe- ja asumiskustannusten tasaukseen, perustoimeentulotukeen ja eräisiin palveluihin ehdotetaan 4,6 mrd. euroa, joka on 92,7 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2022 varsinaisessa talousarviossa. Lisäys aiheutuu pääosin asumistuen tarvearvion muutoksesta ja Kelan toimintakulujen lisäyksistä.
- Toimenpiteitä luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämiseksi jatketaan. Luonnonsuojelualueverkoston tilaa parannetaan jatkamalla Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO) toteutusta sekä Helmi-elinympäristöohjelman toimeenpanoa. EU:n biodiversiteettistrategian edellyttämien kansallisten sitoumusten toimeenpano käynnistetään. Toteutetaan Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön strategiaa ja toimintaohjelmaa.
- Luonnonsuojelun määrärahataso alenee v. 2023 n. 24 milj. eurolla, mutta hallituskauden alkuun verrattuna lisäys ympäristöministeriön hallinnonalalla on 50,6 milj. euroa.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!

VM.FI | @VMUUTISET